

Tikász Sándor

A PPP-munkáltatás tapasztalatai a Tiszalöki Országos Bv. Intézetben*

A Kormány a 2126/2004. (V. 28.) Korm. határozatban rendelkezett új büntetés-végrehajtási intézetek létesítéséről, valamint a beruházásokhoz kötődő forrás-bevonásról. Ezt követően a BVOP szerződést kötött a Kész Kft.-vel a Tiszalöki PPP-konstrukcióban felépítendő 700 fős börtön kivitelezéséről. A magántőke bevonása a kivitelezésen túl az üzemeltetésre is kiterjedt. A hagyományos börtönöktől részben eltérően új szabályokat kellett kialakítani a vállalkozóval való „együttélésre”. Létrejött egy eddig ismeretlen és szokatlan együttműködés. Az intézet területén belül folyamatosan jelenlévő, ott különböző karbantartási, javítási és szolgáltatási feladatokat végrehajtó „külső” vállalkozó tevékenykedik. A szerződésben kikötésre került néhány alapszabály, mint például az, hogy a munkatevékenység, illetve annak végterméke nem veszélyeztetheti az intézet biztonságát. Ezen felül a munkáltató köteles betartani az ide vonatkozó szabályokat, intézkedéseket az elítéltek munkáltatásával, szakmai képzésével, valamint az intézet területén kívüli munkavégzéssel kapcsolatban.

Az új börtön birtokbavételére 2007. október 2-án került sor – a begyakorlás ideje 4 hónap volt. Az intézet személyi állománya 280 fős, közülük 60 fő dolgozott előzőleg a büntetés-végrehajtásnál. A betelepítést 2008. január 14-én kezdtük meg, az ünnepélyes átadásra pedig 2008. március 27-én került sor.

A bv. intézet üzemeltetését a Kész Kft. leányvállalata, a Szent Adorján Kft. látja el. Az üzemeltetés feladata a 700 férőhelyes intézet felszerelése és 15 évig történő működtetése az európai uniós normák szerint. A Szent Adorján Kft. gondoskodik az elítéltek ellátásáról, a börtön üzemeltetéséről, karbantartásáról, a fenntartási, oktatási és foglalkoztatási feladatok ellátásáról.

A fogvatartottak munkával történő foglalkoztatása – tekintettel a büntetés-végrehajtás céljára – a bv. szervezet alapvető érdeke és kötelessége. Fontos a fogvatartottak testi, szellemi erejének fenntartása a munkáltatás által. Köztudott, hogy a fogvatartottak értelmes foglalatossággal való leköttetése csökkenti a biztonsági kockázatot, és a munkabér révén a fogvatartott önállóság-érzete is javul, továbbá az is, hogy az elítéltek foglalkoztatása, munkáltatása elősegíti a későbbiekben a társadalomba való visszailleszkedést.

A munkáltatást 2008. február 4-én indítottuk el 17 fővel, a Tiszapark Ingatlanfejlesztő és Foglalkoztató Kft. közreműködésével. Két üzemcsarnokkal rendelkezünk, melyek 500 és 800 négyzetmétereseek. Ezek szükség esetén 2 000

* A Kriminálexpón – 2009. május 6-án – elhangzott előadás szerkesztett változata.

négyszetméteresre bővíthetők. Jelenleg 170 főt foglalkoztatunk 2x2 műszakos, 6 órás munkarendben. Az átlag bruttó bér: 10 785 Ft.

Intézetünkben 7 különböző helyen folyik munkáltatás, ebből egy költségvetési, 6 munkahelyet viszont az üzemeltető tart fenn, és biztosít.

A nálunk folyó elítélt-munkáltatás fő profilja a szelektív hulladékválogatás, amely újrahasznosítható fóliák szétválogatását és újrabálázását jelenti. A létszám folyamatos fejlesztés alatt áll, amíg el nem éri a 300 főt. A 300 fő munkahellyel való ellátása meg fogja követelni egy harmadik műszak beállítását.

2008. június 1-től a fogvatartottak cipőt is varrhatnak – ez a későbbiekben egyike lehet azoknak a munkáknak, amelyek kiválthatják a nagy helyigényű, magasabb biztonsági kockázattal járó szelektív hulladékválogatást.

Fontos megjegyezni, hogy a munkáltatás szempontjából nehézségeket okoz a fogvatartottak összetétele, mivel közel 50%-uk szenved krónikus vagy mozgásszervi, illetve légzőszervi megbetegedésben. Jelentős a gyógyító-nevelő csoportba helyezett fogvatartottak száma, amely többször a 90 főt is meghaladta. A fogvatartottak egészségügyi alkalmasságát a Kft.-vel szerződésben lévő orvos vizsgálja. A befogadási és foglalkoztatási bizottság munkájában a munkáltató képviselője is részt vesz. A Kft. dolgozói a munkaköri leírásokat rendszeresen elkészítik a dolgozó fogvatartottak számára, valamint a szükséges tájékoztatást is megadják.

Tanulságos megemlíteni azokat a problémákat, amelyekkel a munkáltató szembesült a munkáltatás során. Kezdetben a Kft. néhány technikai kérdésre érzékenyen reagált, illetve túlbecsülte saját adottságait, lehetőségeit, képessé-

geit, mert jelentős jövedelem- és nyereségforrásnak tekintette a fogvatartotti munkáltatást. A Kft.-t érzékenyen érintette, hogy sok az egészségügyi alkalmatlanság, illetve az ideiglenes egészségügyi alkalmatlanság, amely miatt újabb orvosi vizsgálatok történtek, így ez a költség is az üzemeltetőt terhelte. Problémaként tekintettek az olyan esetekre, amikor a fogvatartottak ítéletéből csak néhány hónapja volt hátra, vagy az ítélet volt túl rövid tartamú ahhoz, a fogvatartottat érdemes legyen munkába állítani. Nehezen alkalmazkodtak az alacsonyan képzett munkaerőhöz. Panaszkodtak, hogy a fogvatartottak gyenge minőséget produkálnak, így nem mernek kötelezettséget vállalni komolyabb munkákra. Több probléma adódott biztonsági kérdések miatt is, amelyek nagy része a szelektív hulladékválogatás technológiájából fakadóan éleződött ki – ezek nagy részét sikerült orvosolni. A munkáltató többször tette szóvá, hogy a Kft. civil művezetői nem tudnak olyan hatékonysággal dolgozni a fogvatartottakkal, mint az egyenruhás testületi tagok.

Tovább folytatva az intézetben meglévő munkahelyek felsorolását esőként a házműhelyt kell megemlítenünk. Az ott dolgozó 5-5 fő villany-, illetve vízvezeték-szerelő feladata a kisebb hibák javítása, valamint a karbantartás ellátása. Ezek a munkák csak szakképzettséggel végezhetők. A takarítást 10 fő végzi az objektum azon részeiben, amely a szerződés szerint az üzemel-

tető feladata. Az intézetben dolgozó két fodrász és két könyvtáros is a Kft. alkalmazásában áll.

Költségvetési munkahelyen 25 fő ételosztó dolgozik. Az intézetben eredetileg költségvetési munkáltatás nem volt tervezve, azonban a fogvatartottak ételosztására az intézet kért és kapott engedélyt 25 főre. A fogvatartottakat heti 40 órában alkalmazzuk a reggeli, az ebéd és a vacsora kiosztásának idejére; naponta 12 fő dolgozik meghatározott szervezés szerint. Az ételosztók átlagbére: 13 296 Ft.

Az intézet maga is tervezi a fogvatartotti munkáltatás szélesebb körűvé tételét. Terveink között szerepel hangoskönyv készítése, digitalizálás, amely jelenleg szakköri munka keretein belül zajlik látássérültek részére. A munkáltatások beindítása nagyrészt a benyújtott, illetve előkészítés alatt álló pályázatok sikerességétől függ. További tervezés, illetve előkészítés alatt áll a helyi önkormányzattal közös munkáltatás megvalósítása 10 fő enyhébb végrehajtási szabályok alkalmazása alá eső fogvatartott részére.

Az együttműködéshez szükséges alapvető iránymutatást a BVOP és a Kész Kft. között egy határozott idejű ingatlanbérlet és szolgáltatási szerződés biztosítja. Külön együttműködési megállapodások rögzítik a részletes feladatokat. A monitoring szabályzat, amely 2008. április 1-én lépett érvénybe, minősítő és ösztönző rendszert hozott létre. Ennek értelmében a különböző típusú hibákhoz pontszámok vannak rendelve, amit havi szinten összesítenek. A hibapontok forintosításra kerülnek, és az így keletkezett összeg levonásra kerül az aktuális havi bérleti díjból.

Munkánk fontos tanulsága, hogy folyamatos napi egyeztetés, kompromisszum-készség, az egymás érdekeinek maximális figyelembevétele nélkül nincs előrehaladás, fejlődés a PPP-üzemeltetésű intézetekben.

A cikkben szereplő fotók a Tiszaöki Országos Bv. Intézet képtárából valók.